

Szerkesztési iroda:

ari-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt

balra, hová a lap szellemi részét

illető közlemények intézendők.

Börmentelen levelek csak ismert

közektől fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Béthy Lípót könyvnyomdája, hová

a hirdetések, előfizetési pénzek és

kiadásai körüli panaszok hármentve

intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Videkre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft	Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft	Negy. évre 3,50.

Hirdetmények díja:

6 hasábos petítor egyszeri hirdetésnél 6 kr. s minden következőnél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr. Nyílt-tér sora 15 kr.

A helyzethez.

Arad, aug. 19.

(=) A tegnapi magántáviratunkban foglalt a poroszokra nézve kedvezőtlen tudósítás e perczig nincs megcáfoltva, arra pedig el voltunk s vagyunk készülvé, hogy a berlini sajtó-bureau retortáin keresztül bocsátott hadijelentések a lehető legkedvezőbb színezettel látják el az aug. 14. és 16-ki csaták eredményét. Részünkről valamint a Párisból, úgy a Berlinből érkező jelentéseknek sem adunk föltétlen hitelt; de azt a „Pester Lloyd“ és „Ung. Lloyd“ ma reggel érkezett tegnapi esti lapjai is megerősítik, hogy a poroszok 14-én és 16-dikán roppant veszteségeket szenvedtek, s két annyi embert veszítettek, mint a francziák Wörth és Forbachnál együttvéve.

Állításunk igazolására az is szolgál, hogy sürgönyünk egy mindkét fél irányában semleges helyről: Brüsseltől érkezett, s ma az összes pesti estilapokban is befoglaltatik. Valamennyi lapban benne van, hogy 14-én a poroszok roppant veszteségeket szenvedtek, hogy a Goltz-dandár s zétvert állapotban vonult vissza, hogy Mantuffel hadteste keményen megveretett, hogy a porosz király szemeibe könnyük toltak, midőn a csatamezőn széttekintve, sok ezer jeles katonáinak hulláit látta.

Azon körülmény is sokat megfejtethet a kétkedőnek, hogy Frigyes Károly kényeszerítve látta magát Bazaine marschaltól fegyverszünetet kérni seregebeli halottjainak eltakarítására, de a francia tábornagy e kérelmet határozottan megtagadta. Fölösleges bizonygatni, hogy nem a győző fél szokott fegyverszünetet kérni, s hogy a megveretett félnek nem áll hatalmában azt megtagadni. Azt sem kell feledni, hogy ma egészen más arány, és helyzetben működhetnek a francziák, mint Weissenburg és Wörth mellett. Ma már két annyi erő áll a franczia vezérek rendelkezésére, mint két hét előtt, s hogy Bazaine, Canrobert s Ladmirault posztója sokkal kedvezőbb s biztosabb, mint a poroszoké.

Azonban korántsem értelmezzük a francziák győzelmét olyannak, mely már is döntő befolyással volna a háboru végkimenetére s a poroszok már is visszavonulni kénytelenítették a francia területre; de az mindenesetre nagy anyagi s erkölcsi előny a francziákra, hogy az ellenfél megakadályozták a célba vett posztiót elfoglalni s a megtámadást visszaverték. Igaz, hogy a poroszok urai maradtak a csataternek, de nem is volt Bazaine szándékában azt tőlük elfoglalni, hanem csak saját stratégiailag kedvező posztióját megvédeni, s az sikerült is.

Eddig úgy áll a dolog, hogy ha a németeknek nem sikerül a francziákat Chalonsból elválni, úgy Bazainnak nyert játéka van, és összes utóbbi hadmozdulatai azt bizonyítják, hogy a Chalonsba való visszavonulást magának biztosítania sikerülend.

Állításunkat megerősítik a következő táviratok is:

Páris, aug. 18. Verdun, szerdán este. Egy Briey-ből érkezett társüggöny szerint a csata folyvást tart Mars-Latour felé s a francziáknak kedvez. — Mindkét részről számos sebesültet hoznak Briey-be.

Hitelt érdemlő mars-lotouri utasok nagy csatáról beszélnek, melyben tegnap a porosz sereg zöme is részt vett. Az ellenség visszavertett a Moselig, s a lovasság erősen tüzelt rá. A hir azt beszéli, hogy Bataille és Frossard tábornokok megsebesültek.

Páris, aug. 18. Bazainenak aug. 16-án kelt süggönye jelenti: Ma reggel Frigyes Károly hadserege erős támadást intézett a francziák jobb szárnyára. Forton lovas hadosztálya és Frossard hadteste erősen ellentálltak; a Rezonville által jobbról balról lépcsőzetesen felállított had-

testek egymás után bevonultak a küzdelembe, mely alkonyatig tartott.

Az ellenség tetemes erőket fejtett ki, és több ízben ismételve tett megtámadásokat, melyek igen erőteljesen visszautasítottak. A nap vége felé egy új hadtest megkísérlette balszárnyunkat tulszárnyalni, de mi mindenütt megtartottuk posztioinkat, és az ellenségnek tetemes kárt okoztunk. A veszteségek nagyok. Bataille több megsebesült. Egy ulánézred a legheveseb csata közben sortűzet adott a marschal tábornokára, és a kíséret legénységéből 20 embert harczképtelenné tett, egy kapitányt pedig megölt. Az ellenség az egész vonalon visszavertet. 120,000 ember vett részt az ütközetben.

A Metz-longevillei csatározásokról a francia és porosz süggönyök határozottan ellenkeznek egymással. Mi a francziák híreit fogadjuk el igaznak, mert ők eddig nem titkolák el vereségeiket s most is vagy bevallották volna azt, vagy legalább hallgattak volna az esetről. A poroszok ellenkezőleg tettek; ők a metzi csata eredményéről hamis tudósítások által vezették tévuttra a világot. De különben is kétségtelen, hogy a poroszok e csatával sokkal nagyobb kárt ütöttek volna, ha az rájuk nézve valóban kedvezően alakul. Ha győztek, úgy többet értek el, mint például Wörthnél, mert a francia sereg egyesülésének megállításával a hadjárat sorsát nagyrészt eldöntötték volna. Ha valaha, úgy most volna ideje a „Victoria“ lövésnek, s miután elmaradt, igen valószínű, hogy a poroszok győzelmé is csak a papíronon létezik. Különben reméljük, hogy az este érkező táviratok e nézetünket megerősítik vagy legalább is megvilágosítják a helyzetet.

A metzi, vagy miként nevezik a longevillei csatának folyamatát biztos hírek szerint még a következő részletekkel pótolhatjuk: A két porosz hadtest — mintegy 80,000 ember — visszavertése teljes volt. A poroszok iszonyu veszteségeket szenvedtek. A Goltz-dandár támadása tökéletesen rosz véget ért s összetörve volt kénytelen segélycsapataihoz visszavonulni. Ép ily állapotban hagyta el a csatateret Mantuffel tábornok vezetésével az első hadtest, mely a negyedik franczia hadtest ütegeinek keresztütlése közbe jutott roppant veszteségeket szenvedett. A poroszok összes veszteségét holtakban és sebesültekben német lapok legalább is huszezerre teszik. Vilmos király a csata után személyesen megjelent a küzdelemben, s a nap véres következményei mélyen meghatották őt. A francziák veszteségei e napon aránytalanul csekélyebbek voltak, mert jól fedett posztiókat foglaltak el. Ez az ilyen csatát „győzelmes ütközetnek“ nevezik a poroszok. Valószínűleg a 17. és 16 ki harczokban is csak ilyen — győzelmet arattak.

Pest, augusztus 18.

(a.) Mig a háboru minden rém rohanát Franciaország felett, a semleges hatalmak is a nyugtalanság és a rosz sejtelmek által okozott kétes helyzetben vannak. Mindenütt aggály, mindenütt ijedség, a nagy államokban épen úgy mint a kisebb nemzeteknél. Egész halmaza a különböző irányzatú lapnyilatkozatoknak fekszik előttünk. Az egyik ország rokonszenve ide, a másiké oda vonja a népet, de nyugalmat, biztos hitet egy jobb jövő iránt nem találunk sehol. Főleg a kisebb nemzeteket ragadja meg a félelem robama s a csatateren történő események hire jégesükin tiporja le reményeik legszebb virágait.

Szomszédos néptörzseink közül egyedül a lengyel az, melynek rokonszenvére mi magyarok mindig számíthatunk, melynek általános érdekei az európai népcsaládban azonosak a mieinkkel, mely területünkön nem akar connectálni, békebelezni, elvonni semmit, s melynek tragikus sorsa minden magyar kebelében kialudni nem engedi a szájalom és jóakarát tüztét. A lengyel journalistika a porosz-francia háboruban a birodalom magatartását, melyről tudja, hogy egyedül a magyar befolyásnak köszönhető, teljesen és mindenben helyesli, de azért lázas nyugtalansággal mond ítéletet a harczterén kifejlődő nagy szomorujátokról. — Korunk nem kedvező a kisebb államok, apró nemzetiségek existenciájának. A nagy államok képződésének jellege ismerhető fel minden politikai törekvésen. Az olasz egység, a né-

met egység, az iberiai, scandináv unió részben megvalósultak, részben közelednek a megvalósulás stadiumához. Franciaország ugyanezen benső ösztön folytán törekvéseket tesz határainak kiterjesztésére, hogy a határán levő s kis államok elnyeléséből alakult nagy államok hatalmát paralyzálhassa. Mindenek fölött pedig a pangermanismus s a panszlavismus ijesztő árnyékai merednek ki s félelemmel töltik el a kis nemzetiségek kebelét.

Ily viszonyok között nem egészen valószínűtlen azon eszme, mely szerint közel van a pillanat, midőn a kis államok élethalál-harczot lesznek kénytelenek vívni colossalis szomszédaiikkal. Sőt a lengyelek azt mondják, hogy Poroszország diadalával már ez időpont el is érkezett. „Szlávok vagy németek legyünk-e“ — ez most a kérdések kérdése a lengyelek előtt, s azt hiszik, hogy a porosz győzelmekkel beáll a „finis Poloniae“ második mozzanata, midőn nemcsak a lengyel állam, hanem a lengyel nép is, mint ilyen, befejezte pályafutását. A világdöntő porosz és orosz hatalom kezdetben békésen fog osztozkodni a continens fölött, mindegyik elveszi, mit szükségesnek tart, míg előbb vagy utóbb a két osztozkodó fél is összevesz zsákmányán s élethalál harczot küzd egymással, melynek eredménye az lesz, hogy a győző félnek jut kizárólag a világuralom. „Ekkor azonban mi már nem leszünk“ — mondják a lengyelek: addig széttiporja őket valamelyik hatalom, s minden körülmény között legcélszerűbb, ha nem erőszakosan csatoltatják magukat, hanem önkényt csatlakoznak valamelyik győző hatalomhoz. A lengyel lapok egész nyíltan kimondják, hogy ha már választásra kerül a dolog, inkább lesznek szlávok mint németek.

Tagadhatlan, hogy óriási léptekkel közeledik az idő, midőn a két nagy nemzet kérdését megoldani látni minden nemzet kénytelen lesz. Hogy a lengyelek közelebb állanak ez időponthoz, mint mi — az is kétségtelen. Ők már száz évvel ezelőtt fosztattak meg állami existenciájuktól, három nagy hatalom igáját hordják s csak nemzetiségük közössége s a multak remniscentiái tartják fel bennök az együvé tartozandóság eszméjét. Nekünk még saját államunk létele ad erőt, mi még erősek, életképesek vagyunk és élni a k a r u n k. Azonban büns önámítást követünk el, ha a távolban mutatkozó veszélyek nagyságát eltitkolnók. Sohasem dolgozott oly sebésséggel a világtörténet gépezete, mint ma. Nagy nemzetek rognak össze, államokat tör darabokra a vihar, s a legfényesebb koronák elmerülnek az események hullámozó tengerében. Szabad-e ilyenkor eltitkolnunk az örvény mélységet, melynek közelében állunk?

Ha valaha, úgy a jelen pillanatban van szüksége a nemzetnek minden bölcsességére. A jövő sohasem reménytelen az előtt, ki élni, munkálkodni akar s vasszorgalmát az okosság vezérfáklája szerint igazítja. Nagyok a viharok, melyek fellettünk összevonulnak, de csak akkor lehetnek válságosak, ha roszul használjuk fel az időt, mely a ma s a vihar kitörése között rendelkezésünkre áll. Mindenek előtt nem szabad mások ügyeivel törődnünk. Békés, mindenfelé jóakaró, határozott semlegesség — ez mindenesetre meghosszabbíthatja, létezésünk fonatát. E közben pedig minden erőnket ki kell fejtünk, hogy készen álljunk az akaratunk ellenére reánk kényszerített küzdelemben. Itt nem csak katonai készletekről van szó. Ez maga sohasem ment, meg egy nemzetet. Összes anyagi, főleg szellemi erőnket kell fokoznunk és fejlesztetnünk, ha élni akarunk. A legközelebbi idők megmutatják, fölfogja-e a nemzet és kormánya a némora kimért földadatot!

A harczteréről.

A Mosel megett, az érkező távirati tudósítások szerint, egész borzasztóságában megindult a két roppant ellenséges haderő azon megmérkőzése egymással, melynek kimenetele a megindult háboru sorsára döntő befolyással leend. Többé nem egyes hadtestek állnak egymással szemben, hanem a két hadsereg zöme is bevonatott már a véres tusaiba.

Magá távirai aink, melyeknek megbízhatóságát kétségbe vonni legkisebb ok sem forog fen még eddig, sőt az azokban foglaltakat nemcsak a francia hivatalos, határozott hangon tartott tudósítások erősítik meg, hanem a porosz hadijelentések sorai közül is bátran kilehet olvasni. Ugy látszik tehát, hogy a háboru szerencséje fordulatot vett a francia fegyverek előnyére.

Egyébiránt maguk a poroszok is eléggé tisztában lehetnek volna magukkal az iránt, hogy a döntő eredmény kivására roppant sok veszéllyel, nehézségekkel kellend megküzdniök, — s hihetőleg a harczterei fejleményeknek részükre kedvezőtlen fordulatát azon merészség idézte elő, melylyel két ellenséges erős vár rayonjában erőszakoltak a döntő csatába, mely helyzet nehézségeit még az is növelé, hogy a németek hihetőleg az Argon-hegyvidéket sem foglalták el a francziáktól.

A metzi csatáról következő süggöny fekszik előttünk: M ü n c h e n auguszt. 16. Az ellenséges hadsereg 14-én éjjel kezdé meg az átmenetet Metz és Arneville közt anélkül, hogy csapataink erről értesültek volna. Csak 3 órákor reggel küldettek csapataink, elől lovassággal az ellenség után, mely Cavnyánnál, a Moselhez mintegy két mérföldnyire éretett utól. Tüzes csata fejlődött ki: az ellenség lépcsőzetes csatasorban tört előre s a csatát iszonyu tüzzel fogadta el s nagy haderőt fejté ki.

Hetedik hadtestünk egészen meg bomlott az ellenség előtt, s nyomása alatt hátrálni kényyszerült, míg az első hadtest megjelent, mely azonnal a csatasorba állt, a küzdelem mindkét részen egész heves volt, csapataink kevesebbek lévén jobboldalukon megkerültettek s nagy rendben visszavonultak anélkül, hogy az ellenség üldözete volna őket. A holtakban és sebesültekben való veszteség igen jelentékeny.

Vilmos király a hátráló csapatok elébe vetette magát, s a megsebesült katonákkal igen kegyesen beszélgetett.

E szerint a poroszok csakugyan megverettek s óriási veszteségeket szenvedtek.

Még a „N. Fr. Presse“ is e csatáról következőket ír: A porosz süggönyök zavart fogalmazásából föltehető, hogy a metzi eset „porosz győzelem“ semmi esetre sem volt. Viktoriát sem lőttek, mi azon sietséggel, melylyel Berlinben a győzelmeket ünnepelni szokták, feltűnő. Annyi bizonyos, hogy a poroszok Ladmirault által jobb oldalukon megtámadattak, s valószínű, a porosz hivatalos süggöny állítása daczára, visszavonulásra kényszerítettettek, mire a francziák sebesülteiket összeszedik, s az előbb elhatározott visszavonulást Metz várművei alatt folytaták. Hogy a poroszok végre a csatater urai maradtak, a francziák azon törekvéséből a Mosel hátamögé visszavonulni, s a porosz állítólagos győzelem nélkül is kimagarázható.

Frigyes Károly herczeg aug. 6 án, midőn a porosz csapatok francia területre léptek, a következő parancsot adta ki:

Homburg, főhadiszállás, aug. 6.

A második hadsereg katonái!

Francia területre léptek.

Napoleon császár ok nélkül háborút izent Németországnak. Ő s serege tehát ellenségeink. A francia népet nem kérdezték meg, akarnak-e háborút német szomszédaiikkal; az ők irányában tehát nincs okunk ellenségeskedni.

Emlékeztetek meg erről Franciaország békés lakosaival szemben; mutassátok meg nekik, hogy midőn nappjainkban két kultúr nép harczban áll is, az emberiséget soh sem téveszti szemelől.

Gondoljatok arra, mit éreznének születek odahaza, ha a miől isten mentsem meg, az ellenség elárastatná a mi tartományainkat.

Mutassátok meg a francziáknak, hogy a német nép nemcsak nagy és bátor, de az ellenséggel szemben egyszersmind nemeslelkű is.

Frigyes Károly porosz herczeg.

Lapunk legközelebbi száma a holnap szent ünnepnap miatt kedden jelenend meg.

Brüssel, aug. 17. A longuevillei ütközetben aug. 14-én a poroszok roppant veszteséget szenvedtek. A Goltz-dandár derouteban visszavonult, a Manteuffel hadtestet Ladmirault hadteste által központos tűz közé fogatván, sokat vesztett. A porosz halottak és sebesültek száma aligha túl nem haladja a forbach-i és wörth-i összes porosz veszteségeket.

Berlin, aug. 17. A 6-ik hadtest, a déli hadsereg megerősítésére a csataterre indult. — Strassbourg erősen bombáztatik.

Karlsruhe, aug. 17. Hivatalos tudósítások a badeni főhadiszállásból, Lampertheimből, aug. 14-ről jelentik: Strassbourgban a bástyák felfegyverzése és egyéb más védelmi intézkedések gyorsan teljesítettek. Aug. 13-án három sikeres kis ütközet történt, melyek a megszállók a munkák akadályozása céljából megkezdték. Ez alkalommal egy vonat a pályaudvaron a badeni osztály által felgyújtott. A badeniek vesztesége 3 halott és 17 sebesült.

Berlin, aug. 17. Két lovas hadosztály Elzászba megy portyázni. — Egy szilésiai hadtest a déli hadsereg megerősítésére a csataterre indult.

Berlin, aug. 18. Egy 17-én kelt hivatalos sürgöny Pont-à-Moussonból következőket jelent: Augusztus 16-án Alvensleben tábornok, a harmadik hadtesttel Metzről nyugatra, az ellenség visszavonulási vonalára, Verdun felé nyomult elő. Véres küzdelem fejlődött ki Decaen, Ladmirault, Frossard, Canrobert hadosztályai a császári gárda ellen. Alvensleben tábornok, a tizedik hadtest, továbbá a 8. és 9. hadtest egyes osztrákjai által Frigyes Károly herceg vezetése alatt támogatott, az ellenség nevezetes tulleje dacára, tizenkét órai havos küzdelem után, Metstbe vittetett vissza. A veszteségek mindkét oldalon igen jelentékenyek. Porosz részről Döring és Wedel tábornokok elestek a Rauch és Grueter tábornokok megsebesültek. A király üdvözölte a csapatokat a győzedelmesen megtartott csatáért.

Páris, aug. 18. Moosburg gróf ügyvivő, meghatalmazott miniszter czime alatt bizonyos missióban Bécsbe küldetett.

Páris, aug. 18. Gambetta a kamara tegnapi ülésében, a Willettnél előfordult esetek miatt — az idegenek ellen kényszereszközöket kíván fogantatni.

Palikao mondja: Pfalsbourg megtámadásánál az ellenség 1300 embert vesztett. Thiers azon reményét fejezi ki: hogy Páris az ellenségnek leggyőzhetlen ellentálland, azért az ellenségtől az élelmi cikkeket el kell vonni, Párisban pedig felesleget teremteni, miután a földművesek terményeikkel Páriába vonulnak. — Duvernois kijelenté: a kormány azon helyzetben van, hogy az élelmezést tökéletesen biztosíthatja a Thiers által ajánlott eszközökkel.

Páris, aug. 18. (hivatalos) Marschall Bazaine-nek egy sürgönye aug. 17. d. u. 4 óráról értesít: Tegnapi egész napon át Doucourt és Thionville között csata folyt; az ellenség visszavetett a francziák az éjet a megvett posztókon töltötték; beszűntetem a mozdulatokat néhány órára, hogy élelmet osztogattassak. Előttünk Frigyes Károly herceg és Steinmetz tábornok áll.

Páris, aug. 18. Egy másik sürgöny Metztől aug. 17-ről jelenti: Tegnapi Gravelotonnál igen komoly harc, mi győtesek vagyunk, de veszteségeink nagyok.

A francia császár és diplomatiája.

Egy jólétesült párisi levelező írja: Lord Lyons naponként tess látogatásokat Grammont

hgnél a külügyminisiteriumban. Azt állítják, hogy a két diplomata tanácskozásánál a köteendő béke alapvonalai állapítanak meg, de a föltételek teljesítésén alapulnak. Franciaországban ma senki sem gondol a békére, kivéve tán Napoleon császárt; de a császár az ügyek vezetésétől teljesen visszavonulnak látszik, s majdnem úgy tűnik fel, mintha bizonyos resignációval várná a sors csapásait, melyek most oly rohamosan hullanak rá s az általa teremtet műre.

As angol lapok majdnem egyhangulag meg egyeznek abban, hogy a császár csakis gyűlöletesen térhet vissza Páriába, vagy sehogy sem. A győzelmes visszatérés esélyei azonban napról napra kevesbednek, s a köztársaság mindinkább megcsökkent gondolat lesz. A kamrában már is vitatják a köztársasági bizottság felállításának szükségét, mint egykor a forradalom nagy napjaiban, s a helyzet a császárságra nézve rendkívül komor színezetűt nyer.

A császárság diplomatiájában szintugycsalódott, mint a hadsereg veszélyében. Még Dániát sem tudták részvételre megnyerni. A háború megkezdésekor elhatározták, hogy hajóhadat küldenek a keleti tengerre a megfelelő kizsálló csapatokkal. A parancsnok kinevezésének személyi kérdése azonban egy egész hetet vett igénybe, s midőn végre kinevezték Bouet-Villanmet-et, s ez Cherbourgba érkezett, csodálkozva vette észre, hogy az expedícióra misem kész. Vissza kellett mennie Páriába, s erre a császár Cadore marquisit küldé titkos missióban Dániába. E missió véd- és dacoztatás megkötéséből áll. Anglia, s Oroszország azonban, értesülve a küldetésről, ellenkező irányban dolgoztak meg a dán udvart, s midőn Cadore herceg türes kézzel, hajóhad nélkül megérkezett, csak süket fülekre talált. Végül aztán megindíták a hajóhadat, de miután a kizsállásra csapata nincs, a porosz flotta hányhat az egész demonstrációnak, s az a háború alig birjelentőséggel.

Ki csodálkozhatik ily körülmények között a köztársasági eszme elterjedése felett? A nép a fegyvert várja; és azzal nemcsak a külfelenséget, de a császárságot is fogja sújtani.

Francia journalisták a porosz korona-herceg előtt.

Tudva van, hogy a wörthi csatában két francia journalistát is elfogtak a poroszok; Cardon urat a „Gaulois” és Chabrilat urat a „Figaro”-tól. Mindketten a wörthi templom tornyából nézték a csatát, míg a poroszok el nem foglalták a helységet, mikor is a többi toronyban levővel a két journalista is fogásra jutott. A poroszok azt állítják, hogy a templomból lőttek rájuk, miént is kevésbé mult, hogy a két hírlapíró is a haditörvényesek elé nem került. A koronaherceghez fölbenték ügyüket, ki őket szabadon bocsátá s ez alkalommal hosszabban beszélgetett velük a helyszetről.

E beszélgetést most mindketten közre tesszük — természetesen tárczáiról irányban — és leleményességgel. Chabrilat a többi között így ír:

A koronaherceg igen tisztán, finom kiejtéssel beszél francziául, csak némely szavaknál kis szünetet tart.

— Beszél ön nemetül? Kérdé a herceg.

— Nem, herceg, nem eléggé.

— Sajnálom, mert meghallhatta volna, hogy a mi csapataim mily hődelattal szólnak a franczia katonák hősiességéről.

— Köszönöm a megtisztelő nyilatkozatot.

— Az igen megérdemelt. Tegnapi mindnyá-

jan csodáltuk azt a bátorságot és kitartást, melyet önök csapatai, az utolsó emberig, tanusítottak.

S ekkor sok kímélettel, majdnem mentegetődve mondá el, hogy 3—4 ezer fogoly, 30 ágyu, 6 mitrailleuse és 2 sas esett hadizsákmányul.

— A foglyok között van Raoul tábornok; ma reggel látogatám meg Reichshoffenben. Egy lövés csömbjét érte, igen félek, hogy ma meghal. Ó igen vitéz tiszt. Több címet adott át, melyek alatt az ő nevében Páriába írhatunk.

— Herceg, — felelttem, — a többi fogoly-nak is családja van.

— Gondoltam erre, s írószereket adtam nekik. Leveleik nyitottan küldetnek el genfi consulunkhoz, ki azokat Franciaországba szállíttatja.

— Herceg, köszönetet mondunk önnek az összes anyák nevében, kiknek fájdalmát ön így enyhíti.

— Én nem szeretem, nráim, a háborút. Ha valamikor a kormányra jutok, soha sem fogok kezdeni háborút. Békesszeretetem dacára azonban én már a harmadik hadjárat, melyben résztvennem kell.

— Tegnapi megnéztem a csatateret, az irtózatot. Ha tölem függ, a háború azonnal véget ér. Az önök miniszterei s a császár akarták a háborút, nem mi...

A herceg némely megjegyzést tett a nap stratégiai eredményeiről, mire Chabrilat ur így szólt:

— Ugy látszik, herceg, hogy önnek tudósításai vannak hadseregünk felől.

— Valóban úgy látszik... felelt a herceg mosolyogva.

— De, tevéim hozzá, készakarva tévedve, — önnek egész hadserege a tűzben állt, legalább is 180,000 ember.

— Nem annyi, csak 160,000 ember. Hadseregem kitünően helyt állt; de ha a bajorok ép oly gyorsan vonultak volna fel, mint a mieink, már 12 órákor eldől minden, mig így 6 óra utánig kellett küzdenünk... Csak akkor fogom a francziákkal a csatát elfogadni, ha náluknál erősb vagyok, különben visszahúzódom... A herceg meghajtá magát, a journalisták távoztak.

Képek a wörthi csatából.

A „Porgés” egyik levelezője, ki jelen volt a csatában, így ír: „... Minden pillanatban új és új ellenséges hadosztályok nyomultak elő a Reichshoffenhez szegülő erdősegből, hogy az ellenség erősen megritkított sorait kitöltse. A mi lövéseink a földre veték magukat, s megvárták, míg az ellenség elvonult előttük ekkor felugrottak, s az ellenség nyomába lépve roppant pusztítást vittek véghez.

A franczia katonák vitézül harcoltak. A turkok parancsnokát, csak midőn már 17 sebet kapott lehetett elvinni a csataterrel. — Minden oldalról, a körülöttünk levő magaslatokon felállított tüzérség tüzeinek voltak kitéve. A mintegy 25,000 emberből álló francia sereget a poroszok roppant tulnyomó erővel vették körül, de azok annál dühösebben törtek az ellenségnek, és vágták át sorait. A halál által megkíméltek ritkult sorai előtt egyszer csak megjelent Mac-Mahon, kardját élénél fogva tartva kezében, s markolatát a levegőben lóbalva. Tajtékos hatalmas harci lovát, már a harmadikat e napon, folytonosan sarkantuzta. A lovas-lövészek, kik több ízben törtek át az ellenség sorait, megeresztett kantárszárral vonultak vissza; a tisztek megragadták Mac-Mahon lovának kantárszárát, a legénység lelke-

sülve kiáltá: „Eljen Mac Mahon!” A marschall pedig felegyenesedett kengyelében, végig nézett a csatamezőn, szivarra gyújtott, s ekkor keszé rendezni a visszavonulást, mely bálmulatra méltóan esett ki.

Egy másik lap szerint a csatában a 27. gyalogezred zászlótartóját 17-szer kellett helyettesíteni, ami annyit jelent, hogy 16 lövöttek.

A „Moniteur” levelezője írja ugyanezen cetről: Mac-Mahon midőn látta már, hogy a visszavonulás elkerülhetlenül szükséges, egy curassieret vezényelt elő, hogy törjön utat az ellenség sorai közt. A vasasok megtették a kötelességüket, áttörtek az ellenséges előcsapatokon, de erre csakhamar eltűntek az ellenséges tömegben. De azért az ut a visszavonulásra át volt törve, annak azonban még egy óráhosszat kellett nyitva tartatnia. A curassierokat a lovas-lövészek váltották fel; ezek is feláldozták magukat, de azért a cél elértett: a három oldalról tűz közé fogott sereg visszavonulhatott. Mac Mahon, ki mintha nem is egy ember lett volna, mindig a legveszélyesebb helyen jelent meg, hogy katonáit bátorítsa, — segédtisztjének kellett a visszavonulásra kényszeríteni.

As „Ellenőr” Junius aláírással következő sorokat vette:

„Legbiztosabb forrásból értesülök, hogy a mit a lapok a golyószóróknak a magyar honvéd hadsereg számára történt megrendeléséről írtak, nem volt egyéb jámbor óhajtatásnál.

Nem azért pedig, mintha ez új gép czélzás-rútlén, s így fölöslegesnek bizonyult, s ennél fogva azoknak alkalmazását a kir. hadügyminisiterium mellőzendőnek találta volna, — hanem egyszerűen azért, mert a cs. k. közös hadügyminisiterium a kir. hadügyminisiter ez iránti felhívását visszautasította, s az illető rajzokat másolat-vétel végett ettől kerelen megtagadta.

A magyar hadsereg tehát még most sem kap tüzérséget!

Hogy a hadviselés jelen stadiumában mennyit ér egy hadsereg tüzérség nélkül, s hogy általában ennek hiányában akár hány ezer emberből álló csapat hadseregnek nevezhető-e, ennek vitá-tását bátran elhagyhatni hiszem.

Hogy azonban a válság e kétes s nehéz óráiban, melyben minden pillanatban nagy meglepetésekre, s dacára semleges intentionáknak, a küdelembé való bevonásra lehetünk készen, ki-csinyes féltékenykedés, irigység, vagy mi még en-nél is rosszabb: bizalmatlan gyanakodás miatt had-seregünk teljes fölszerelése szándékosan akadá-lyoztatik, oly botrány és bűn, melyet elég sa-gúruan elítélni nem lehet, s melynek rögtöni orvoslását követelni úgy a parlamentnek, mint a jour-nalistáknak mulasztatlan hazafi és az önfeltar-tás ösztönéből folyó kötelessége.

Ha meggondoljuk, hogy csak tüzérek tüzérek kiképzése is mennyi időt követel, minden elve-sztett óra pótolhatlan veszteség; s ne adja az ég, hogy egyszermind zégzetteljes és helyrehozhatlan veszteség is legyen.

Kérem önt szerkesztő ur, adjon tért becses lapjában a feljajdulásnak, s kezdje meg maga ré-szerül is a honvéd-tüzérség rögtöni felállításáért való küzdelmet, melyet a közvéleménynek méltó közgei — ebben kétkedni sértés lenne — bizo-nyára minden pártkülönbség nélkül egyaránt el-keseredettséggel támogatandak.

Sajnos, hogy erre még küzdelem szükséges! Fennebbire a szerkesztő következőleg vá-laszol:

E felszólítás érzermeiben osztozunk, s addig

keszt teljes egyenjóságú elvileg már kimondva lévén, s e nagy reformnak életbeleptetése minden-nap előbbre haladván, valóban kérdés fog tá-madni az iránt: vajjon az államnak, melynek mint ilyennek cultusa nincsen, van-e szüksége egy kü-lön cultusminisiterre? (Élénk felkiáltások: Nincs!) S fölvetetendő a kérdés, ha nem család-on, a szabadság és autonomia szellemében úgy fog megoldatni, hogy minden hitfelekezet, maga-magának legyen a cultusminisiter. (Élénk tet-szés.)

Másképen áll a dolog a közoktatás ügyével. Némelyek, — a régi felfogás szerint azt vi-tatják, hogy a nevelés tisztán a szülők dolga, s az államhatalom körén kívül esik. Ma c a u l a y azt mondá, hogy a mely hatalomnak joga van akasztatni, annak bizonyos joga lesz neveltetni is! (Zajos tetszés.) Joga van, egyuttal kötelessége is. Mert mi joga állitunk börtönöket, itéljük el agnosztetöket? Ha módokról nem gondoskodunk, miszerint mindenki emberi méltóságához illő nevelésben részesülhessen? (Hosszas zajos he-lyeslés.)

Nincs szomorítóbb látvány, mint ha az ál-lamhatalmat ott, ahol a közoktatás költségeinek fedezéséről van szó, fukarkodni látjuk. (Viharos tetszés.) Mindjárt a jó magyar közmondás jut eszembe: a fővény kétszer fizet. Igen uraim, garast, a melyet megvonnak az iskolától, forinttal kell rápótolnunk a börtönökre, s a mennyit rá-szentelünk tanodáinkra, tisztelesen visszanyer-jük a fenytörvényeséknél. (Hosszas zajos tet-szés.)

Ami azon eszmét illeti, miszerint a köök-tatásügy a cultusminisiteriál elvételén, eszentul a belügyminisiteriumnak mintegy függelékét ké-pezné, öszintén óhajtom, hogy tölünk távol ma-radjon az. (Nagyon helyes!)

Sőt a dolgok azon rendével sem tudok igen kibékülni, miszerint a nemzeti színház, közmű-velésünk egyik hatalmas tényezője, jelenleg nem a közoktatási minisiter, hanem a belügy-s felügyelete alatt áll, s mintegy eredeti rendle-téséből kivetkezettve, tisztán rendőrségi szempont alá vétetik.

En a nemzeti színházat iskolának tekintem, a nemes erkölcsök, a finom ízlés, a hazafiság min-den tanszéki előadásoknál behatóbban működ-hető iskolájának. Ha nem tud azzá lenni, nem ér-dekeli meg sem a nemzeti címet, sem a reáfordí-tott országos segélyt.

Egy másik mostoha gyermeke is van az or-szágnak: a képművészet. Mi nem vagyunk oly nagy nemzet, hogy egyhamar a szépművészetek egy külön minisiterre foglalhasson helyet kor-

TÁRCZA.

Zichy Antal elnöki beszéde.

az I. egy. tan. gyűlés augusztus 16-diki ülésén.

Másfél éve, hogy ugyan e helyen álltam, mint tagja az örökös emlékezeten 1863-ik ország-gyűlésnek, s előadja a népoktatási bizottságnak, a községi minisiter b. Estvós ama törvényjavas-latával, melyhez e nagynevű író, a költő és állam-ferfi nemcsak állását, hanem névének egész su-lyát, dicsőségét kötötte. A hon atyái, dacára a felhalmozódott egyéb munkának, nem ismertek sürgős feladatot, mint törvényt hozni, — az első a hazában, a népnevelésről. Szaz 1868. XXXVIII. t. cz. még mielőtt ama törvényhozási szótészlet volna, megalkotva, szentelvése lön. — Másnak van fentartva ama töcsikket tüztesen tárgyalni, s némi kiigazításra, vagy pótlásra váró hiányait is kimutatni; nekem csak egy-két általános meg-jegyzést legyen szabad közsök. törvényünk hord-e-rejére nézve előrebocsátanom.

Először, mit ki kell emelnem az, hogy a midőn az állam kétségtelen jogát az iskolához érvényre hozza, azt oly módon teszi, hogy mind a család-nak, mind az egyháznak meghagyja a maga ré-szét. Kötelezővé teszi az állami vagyis közös is-kolát, s e mellett elnyomni akár a magán — akár a hitfelekezeti oktatást, nemcsak az egyeduralás leggyűlöletesebb neme, de egyuttal oly hiba lett volna, mely a közművelődés ügyének már csak az életét verseny előlése által is felszámíthatlan kárt okozandott.

Másik, mit el nem hallgathatok az, hogy e törvény nemcsak a kisdökeket, hanem a felnötte-ket, magát a nemzetet fogja nevelni. Az iskolata-nácsok, iskolazások intézménye által belevonja e fontos ügy érdekébe a nagy közönséget, mely eddig részvétlenül néste azt, ami látszólag nem reá tartozott, mert máskor róla, nélküli intézkét el azt.

Tsak azt mondom fel még, hogy az 1868. közoktatási törvény felkarolta végre a haza mos-toha fiait, s szerető szívéhez szorította a népneve-lők szerény, s az élet legvalóságos gondjaival kü-zködő, mindamellett önfeláldozásban kifáradhatat-lan osztályát.

Igaz, hogy a pálya kezdetén vagyunk még csak; de legalább elindultunk már. Francia-oroszágban Guizot közoktatási törvénye 1833-ban szentesítettett, s teljesen végrehajtottnak még maig sem mondható, nálunk sem lehet néhány üdvös írott szál mintegy varázsszítással, az orszá-got ujja teremteni akarni. De valamint ott a tör-

vény előtt 88 ezerből majd 14 ezer község volt minden iskola nélkül, most pedig csak nyolcszáz és néhány, s mig akkor a népeességnek felénél több volt tanulatlan, s most ez arány már egy negyedrészt szolgált, de ez eredmény nem ke-vezebb, mint három évtizedre szólt: ugy nekünk is kétszeres okunk van nem csüggedni el, ha min-den azonnali jóvá nem tehető.

Az idézett törvény 147. §-a a tanítótestületek szervezését s azok vidéki és megyei tanácskoz-mányait rendeli meg. Ha mi e szervezési munká-latnak országosra befejezését várjuk be s elő-egyetemes gyűlésünk tartását akkorra halaszt-juk, — s ha aztán az a gyűlés bizonyos körök megbízott s tán némi utasítással is ellátott köve-teiből alakul: lehet, hogy tanácskozási annyival alaposabbak, hozandó határozatai nyomatoko-sabbak leendettek. De a leköszelés, melylyel szá-mos ügybarát a gyűlés eszméjét épen most, a szabadelvű iskolatörvény oltalma alatt, s onnért vett magasabb lendülése után felkarolta, a kitaró buzgalom, mely azt ezer nehézség dacára ime, létre is hozta, a részvét, mely valóban országos-nak mondható: mindezek nem oly tényezők, me-lyeket kevése becsülni szabad volna, vagy me-lyeket ott, ahol nincsenek, könnyen pótolhatna valami. (Tetszés.)

A népnevelők pesti együletének e merész kez-deményezése tehát úgy látszik, minden késület-lenség nélkül dacára is, eléggé igazolva van.

Midőn már e gyűlés napja kitűzve s minden előkészület megtéve, a tagok egy része ugyzól-ván, már utban volt, — kitűrt a háború oly két nagyhatalom között, mely a világ sorsa elinté-sésében különben is döntő szerepet visz.

A nagy közönség figyelme természetesen el s ama véres nagy események felé fordult. Ügyünk-ben pillanatnyi habozás állott be. Amint azonban biztosítva látunk magunkat az iránt, hogy az ökö-l-jog e küzdelembe egyelőre legalább bele nem vo-natunk, s hogy mi, — amit mindannyian, s a tan-ügy emberei bizonyosan, a legforróbban óhajtunk, teljes békében maradnunk: az előre nem látott nagy akadály sem tartóztatott többé vissza.

Hisz épen a mi feladatunk az embereket ne-velés által jobbakká tenni, kiirítani, ha lehetne, szíveikből a gonosz nagyravágyást, mérsékelni a vadsevedélyeket, a háborúk e szülő anyját. Amily mértékben terjed az iskola s vele a huma-nitás, oly mértékben vesztit tért a durva erőszak, s a vitás kérdéseknek nyers erővel eldöntése Eu-rópa ama hatodik nagyhatalmát, melynek mi sze-gény iskolamesterek legérősebb légiút, ugyzól-ván a sereg zömét képezzük, — a közvéleményt fogja illetni ezentul ily nemzetközi vitákban az

ítélet kimondása, az igazságnak diadalra jutása. (Zajos tetszés.)

Az, hogy a nagy közönség figyelme tölünk egy pillanatra elvonatott, legkevésbé sem csü-geszt el.

Szerény állásunkban nem voltunk mi s nem vagyunk el túlkövetelők egyezre. Nem hitet-jük el magunkkal, hogy a haza, hogy a világ szemei rajtunk csüggenek: elég ha a gondolko-dók, ha az ügybarátok rokonszenvével dicseked-hetünk.

Tudjuk mi, hogy hozandó határozataink nem birnak semmiféle irányban is kötelező erővel. — Nem is az elnöki kimondásokban, hanem a tá-masozott eszmészerűben, — s magában az együtt-létben kell keresni az erőt. A hatás, melyre számíthatunk, tisztán csak erkölcsi hatás le-het: s napjainkban ki ismerné félre ennek hord-e-rejét!

A németek jól tudják, miért függnek oly előszeretettel a tanítógyűléseken, melynek a mult pünkösöd hetében immár 19-dikét tartották meg Bácsban, ahol közülünk is elég számosan jelen voltak, s ahol a tagok száma az ötezeret megütötte.

Sokkal nagyobb az ily szám, semhogy a fel-vetett kérdéseknek tüzetes és alapos megvitatása, az ellenvélemények kihallgatása, szóval a komoly parlamentarizmus tanácskozási lehető volna, hely-és időszüke is már döntő akadály ebben; de nem is az a célja az ily megbízás nélküli, most ne-hány napig együttlevő, majd a világ minden ré-szeibe szétint a viszontlátás reménye nélkül szét-oszló gyűléseketeknek. Itt inkább csak az eszmék meggyengítésének, a létező hiányok felderítésé-nak egy-egy balítélet meggyengítésének, s fel-merült általános nagy vidéki életszükség megie-metetésének van helye; s ha e téren sikerül némi eredményt felmutatni, a fáradság, bárcsak anyagi hasznát latolgtatva, sem mondható elvesztettnek. A szemleli hatás pedig felszamíthatatlan. (Élénk helyeslés.)

A bécsi német gyűlésen megpendítettett, sőt egyhangulag el is fogadtatott egy a kormány-szervezetre vonatkozó indítvány, mely nálunk is komoly megfontolást érdemel. Ez a jelenleg még mindenha egy köpönyeg alatt lévő cultusminis-teriumnak és közoktatás ügynek egymástól elkü-löntése, (Élénk helyeslés) ez utóbbsnak, ami he-lyes: vagy önálló kezelése, (Tetszés) vagy, ami helytelen volna: a belügyminisiter ressortjába át-tétele. (Élénk ellenmondások.)

E kérdés a mai kor színvonalán áll, s előbb-utóbb mi is szemben állunk vele. Az egyháznak és az államnak különválasztása, s minden hitfele-

is, míg elmondanánk a tárgyakban egyet a másikat, mi, kárjuk a honvédelmi ügyér urát, hogy érte-
tése a kormányelnököt — mivel tán egyetérthet
a bizalmas lábon áll — a mindinkább erősödő
közvetlenül, miszerint legyen vége annak a
koldús és elutasítható szereplésnek, melyben ha-
sánk honvédségét látjuk Kuhn ur előtt hajlon-
gani. Gr. Andrássy Gyulában meglehetne már
(mert bizony idején lenne) a tudat, hogy Magyar-
ország biztonságát nem szabad a Kuhn ur gratiá-
jától függesztetni fel.

Legujabb.

Páris, aug. 18. A kamara mai ülésében így szólt Palikao: A csataterőről érkező tudósítások jók. A poroszok vesztesége oly nagy, hogy kénytelenek voltak fegyvernagyvást kérni, hogy halottjaikat elkarthassák.

Azóta a poroszok a du Barba való me-
netellel felhagytak. Egy porosz vértess-had-
test megsemmisített.

Palikao egy kis esztéről tesz említést, mely Schlehtstadtnál történt, — és Belgi-
umon át érkezett porosz sürgönyből, —
mely egyszerűen csak csatát, de nem győ-
zelmet említ, — azt következteti, hogy Po-
roszország kudarcot vallott.

Páris, aug. 18. Trochu tábornoknak
egy proclamatója ezeket mondja: A ve-
szély idején, melyben a főváros védelmé-
vel megbízott haderők főparancsnokává
neveztettem ki, Páris városát, az azt meg-
illető szerep felkelti.

Páris, mint központ, példát fog adni a
nagy áldozatokra. Remélem, hogy a rend,
csendesség és hidegvérűség parancsoló fel-
tevélei mellett eredményre jutandunk.

És a rendet elvérendem, azonban nem
az ostromállapot hatalma, hanem hazafi-
aságok és bizalmatok által. Apellálók az
ország pártokra, hogy erkölcsi tekintélyük-
kel féken tartandják azokat, kik az általá-
nos szerencsétlenségéből előnyt akarnak
huzni. A proclamatio tetszéssel fogadtatott
a lakosság által.

Berlin, aug. 18. Pont-á Mousson-
ból jelentik: A francziák a tegnapi esti
csatában 2000 foglyot, 2 sást és 7 ágyut
vesztettek.

Kopenhága, aug. 18. A kelet-
tengeri kikötők ostromzárólása e hó 15-én
kezdődött.

Bécs, aug. 18. A „Tagespresse“
egy párisi távirata jelenti: A törvényhozó
testület e hó 13-ki titkos ülésében a Bo-
naparte-dynastia detronizációja elvben ki-
mondott. A „Wanderer“ egy magántá-
virata jelenti, hogy Bitsch kapitulált.

Páris, aug. 18. Metzről e hó 17-ről
jelentik, hogy tegnap Gravalette mellett
komoly csata volt, mi (a francziák) győz-
tünk, de veszteségünk nagy. Briegből je-
lentik, hogy folyton tart a csata; Mars la
tour felől kedvezőnek látszik a csata.

mányzatunkban. Muzeumunk, képcarnokaink
emléket alig érdemelnek ahoz képest, mit Bécs-
ben, Münchenben, Drezdában vagy Berlinben,
vagy éppen Párisban láthatni; de ha évtizedekkel
hátrább vagyunk is, nem mondhatjuk, hogy a fo-
gékonyabb, a talentumok teljes hiányával vol-
nánk. Közoktatási miniszterünk — költői és aes-
thetikai nemos hajlamával fogva — e térré is ki-
tejtette már figyelmét, a tesz, amit korlátozott vi-
snyaink közt keveset tehet; óhajjuk, hogy ez
ábrós működés nagyobb mérvben megindulha-
son, s a nemzet méltóságához illő eredményeket
mutathasson fel. (Tetszés.)

A szepmüvészetek, érve ugy az éneket és
zenét, természetesen a színházat is, mint a képző-
művészet mindhárom ágát: architektúrát, szobrás-
zatot, festészetet, — megérdemelnék, hogy ve-
lők a közokt. miniszter különös felügyelése alatt
egy önálló szepmüvészeti osztály tüzetesen és sze-
reletesen foglalkozzon. (Helyeslés.)

Ez óhajunk kifejezésére e helyen annál inkább
jogosítottan érzem magam, mert a szepmüvé-
szetek több ágát közoktatási törvényünk is immár
a kötelez tantervűk közé sorolta. (Helyeslés.)

Szeretném még a közokt. miniszter felügye-
lete és felelőssége alá vonni az ugynevezett szak-
iskolákat is, minőket most hol egyik, hol másik
miniszterteráns állítgat és tartogat. Ellenben sa-
nos megkímélve látom őt p. o. némely alapít-
ványi pénzek, sőt uradalmak gazdasági kezele-
sének anyagi gondjaitól, mint a melyek vagy a köz-
gazdasági vagy a pénzügyminiszter köréhez tar-
toznak, e neki csak a tiszta jövedelem volna ke-
szre adandó, hogy azt a kitűzött célokra fordít-
hassa. (Helyeslés.)

De térjünk át a bécsi gyűlés még egy neve-
setes határozatára, melyet lehetetlen megjegyezés
nélkül hagyni. Az, hogy a vallásoktatás az illető
bírák felelősségétől elvételével, egyszerűen a tani-
tókhoz adassék át. (Elnök fölkiáltások: Nem kell!
Zajos fölkiáltások: Kell!)

Legyen szabad Pest városa közelében szer-
zett tapasztalatomból egy adatot felhoznom. A
jelen tanév kezdetén egy igen ártatlan szende kis
tanítómást ajánlottam, melyet a közokt. iskolák-
ban a gyermekek a lecke előtt elmondandók
 voltak. Csodálkozomra több oldalról ellen-
mondásra akadtam. Mi történtik még, ha egy
egyon vallás tanait minden tanító a maga egyé-
ni felfogása és inspiratioja szerint tanítaná?
(Fölkiáltások: Nem lehet! Mások: Igen is
lehet!)

Ugy hiszem, a magyar közoktatási törvény
e hó 10-én volt, midőn azt mondotta, mi az egy-

Róma, aug. 18. A vatikánban nagy
a zavar; a pápa világi hatalmának meg-
mentését Poroszországtól várják. — A
rendőrség 300 egyént fogott el.

Páris, aug. 18. A „Bohenna“ hi-
vatalosan írja: Oroszország azon elvet
akarja érvényesíttetni, hogy a győző fél
terület-nagyobbitást ne nyerjen. Ezen elv
elfogadását erősen szorgalmazza a semle-
ges hatalmaknál.

Bécs, aug. 18. Ide érkezett meg-
bizható magántudósítások szerint, a poro-
szok veszteségüket e hó 16-kán vívott
csatában 20,000 emberre teszik.

Flórenz, aug. 18. Hír szerint a
curia és Olaszország közt szerződés köt-
tetett, mely szerint az olasz csapatok a
pápai területet, Róma kivételével, meg-
fogják szállni.

Páviában republikánus színezetű rend-
zavarások fordultak elő.

Ujdonságok.

— **Varjassy Béla**, kiről írtuk, hogy a fran-
czia hadseregbe lépett, mint önkéntes, — egy töle
tegnapelőtt szerkesztőségünkhez érkezett távirata
szerint, (melyben azt is megemlíti, hogy a fran-
czia hadsereg 16-án egész nap tüzben volt, és a
poroszok megverettek) Forbachnál harcolt,
innét azonban visszaküldetett Párisba, hogy átve-
gye egy szabad lövész-csapat parancsnokságát,
mely 18-án volt Chalonsba indulandó. Ő az első
magyar, vagy lehet mondani az első idegen, ki a
franczia hadseregben ily állásra emeltetett, mi-
után tudvalevőleg külföldi nem lehet tiszt a fran-
czia hadseregben.

— **Tegnap este** városunkból igen sokan
utaztak fel a kegyvonattal Pestre, a Szt. István-
ünnepre.

* **Gyoma békésmegyei város** egy idő óta
borzalmak kedvénczanyája. Csak nem rég egy
mézeskalácsos nejének iszonyu megéheése, s az ez-
zel összekötött gyanus körülmények ragadták
meg a figyelmet, — most egy gyermekfiu esete
tartja magára fordítva a közfigyelmet. A gyermek
Szarvasra való, most pár hete még ép fiúak lát-
ták a turi városban, — ma nyelve kivágva, tagjai
kifejeztetve, Irás által azt adja tudtul, hogy czi-
gányok elfogták, s azok csonkították meg. A nép
sírja a szerencsétlent, az orvosok pedig fejüket
csóválják, bámulva, hogy ily sebek oly rövid idő
alatt részint teljesen beforradhattak, részint kol-
dusmesterségre alkalmasokká alakulhattak.

(Beküldetett.) Tegnap olvastunk egy ma-
gyar nyelven, a helybeli távirat által kiállított
távürgönyt, melynek végtartalma szörő szóra
így hangzik: „nired köngen adolyd“, és pedig
a hosszab kombinatio után azt tartalmazza, hogy
„ne vedd könnyen a dolgot.“ Már erre aztán bá-
ran elmondhatjuk, hogy „adtál uram telegrafista-
kat, de nincs közönet bennük.“ (Mennyire mi
tudjuk, a helybeli távirások jól értik a magyar
nyelvet; a megrovott szavakat alkalmasint más-
honnai távirat. Szerk.)

* **A porosz katonaságról** egy esztáról tu-
dósított többi közt ezeket írja: „Változatosságot
ne keressen senki a porosz katonaság megjelené-
sében. Az osztrák-magyar hadsereg minden fegy-
verneme más egyenruhát, más arczokat, más színt,
más tartást tüntet fel. S mennyi festőiséget mu-

házá legyen az egyházá, mi az államé, legyen az
államé.

Sokkal több életrevalóság van a bécsi gyű-
lés a határozatának egy függékében, melyet mel-
lesleg mondtunk ki, s mely szerint mindaddig,
míg óhajtatjuk, hogy a vallásoktatás a laikusok
kezebe menjen át, nem teljesülhetne, a vallások-
tatás inkább végkép maradjon ki az iskolából.
(Fölkiáltások: Nem lehet! Mások: Igen is kell,
kivált vegyes iskolákban!)

A vallásoktatásnak az iskolából kizárata-
sának első tekintetre valami borzasztónak lát-
szik. Közölebbről tekintve a dolgot, hová vezet
az? Visszavezet az egyház kebelébe, vissza a
család kebelébe. Mindkettő oly szentély, mely
elől az államhatalomnak tisztelettel kell hátravo-
nolnia.

Mintán ily hosszasan emlékeztem a bécsi
egyetemes német tanitógyűlés viselt dolgairól,
ugy hiszem, önök helyesléssel is találkoznak, ha
azon feltétele ellen nyomban tiltakozom, mintha a
magyar néptanító ezen első gyűlésének eszméje
ama példa után keletkezett, s ez mintegy utánzás
vagyból jött volna létre.

A megjelentek sokasága, egy pillantás ezelőtt
beküldött érdekesb érdekesb tételek és kérdé-
sekre, mindenkit az ellenkezőről győzhet meg, s
ugy hiszem, nagyon is ssembetűnővé vált, hogy
mind a gyűlés egybehívása, mind a taneszközök
kiállítását által egy általános érzett életszükség-
nek adtuk kifejezést.

Szent e csarnok, melyet a magyar képviselő-
ház különös és kivételes kegyességénél fogva el-
fogalunk. Azon hónaptyák szelleme lebegjen fö-
löttünk, kik itt e falak közt az emlékeztetés né-
pöktatási törényt megalkották, s azok akiknek
helyein — e néhány futó perczig — mint szíve-
sen látott vendégek megtelepedni szerencsések
lehettünk. (Helyeslés.)

Ugyan komolyság, honszeretet és lelkesedés
vezéreljen minket is, annyiban a perczben tán
az erencsésabakat, hogy nem vagyunk kénytelenek,
mint ők, pártokra szakadva küzdeni néha tulzott
elkeseredéssel is egymás ellen.

Mi egy minden párt által egyformán kegyelt,
minden egyház kebelében szeretettel ápoltt, minden
országban immár érvényre emelkedő nagy ügy-
nek: a népnevelésnek vagyunk szerény, de szép
napszámosai, s a köveken, melyeket hangya-
szorgalommal bár morzsáinkat összehordunk, jö-
vendő nemzeti nagyságunk épülete fog emelkedni.
(Hosszas élénk éljenzés.)

tat a franczia rendes gyalog, a marezona száz, az
ördögies arczu, de mégis a párisi tartózkodás és a
franczia nyelv által európaivá lett turkós, az af-
rikai vadász, a daliás alaku vértess, a komoly ma-
gartartású huszár. A porosz és német katonaság
ellenben olyan, mintha nemcsak egyenruhája, ha-
nem a legénység maga is egytől egytől ugyanazon
gyárból került volna ki: Semmi fény, semmi val-
tozatosság; a ruhásatban ugyanaz a sötét, szin,
kis árnyalatkülönbséggel, mindenütt az uralko-
dó; a főt idomtalán tányersapka fűdi, melyet tel-
jes fölkezelületkor előnyösen vált föl a hegyes si-
sak. De az egyének mind ugyanazt a képet nyújt-
ják. Tartásuk nem mondható nagyon katonás-
nak, pedig feszes; a fiatal tisztek peczkések, az
öregbebb katonák többnyire görbült hátúak, járá-
sukban nincs semmi ruganyosság. Nem is hallani
soha, hogy a német polgár, midőn a katonaságot
szemléli, dicsőít vagy lelkes szavakban törne ki
annak szépsége, delisége fölött, mint nálunk, ha
például egy huszárcsapatot látunk. Nem! a
német polgár dicsőíti a katonaság komolyságát,
öntudatoságát, melylyel a farsadalmak és har-
czok elé megy. És es ítéletben tökéletes igazá-
van. Ha Németország a mostani háboru nehé-
zűdelmeinek jó sikerét remélheti: remé-
nyét csakis a katonaság komoly hazafias öntuda-
tossága van oka helyezni. Ez megvan, és lát-
ható, ez érvényesülni fog a harcmezőn is, sőt
még a történhető vereségek közt is ez nagy szí-
vósságot és vakartatást fog kölcsönözni a német
hadcsapatoknak. Minden egyéb, mit némely újsá-
gok lelkesedéssel, gondatlan vigaságról s b. mesél-
nek nem igaz; sőt inkább nagyon is látszik tudni a
katonaság, hogy roppant nehéz munka vár rá, s ha
önbizalma van is, gondatlan vigassággal sem valója,
sem dicsőítni nem lehet. „Lásza ön — mondá egy
német ismerősöm, — ezek tudják, hogy mi áll a
játékon, s komolyan, kitartóan fognak harcolni;
a franczia katoná nem ért ahhoz, csak a dicső-
ségért lelkesedik.“ Igaz, hogy a dicsőségért lelke-
sedik; de mint ép a franczia katonaság hangulá-
tát némelyek festik, ők is tudják, hogy most
drága pénzbe fog kerülni a győzelem a Rajna
partján, s el vannak készülve rá; s az is igaz, s
ne tagadjuk meg soha a francziától, (legyen ba-
rátunk vagy ellenünk), hogy nemes eszmékért,
önsetlen önzökért, világra kiható nagy gongola-
tokért öntötte vérért legbővebben.

* **Szegedről** írják: A várbeli foglyok, tán
mert érzik, hogy közeledik az „ítélet“, megint
komolyan fészkelődnek. Hétfőn este fél 10 óra
tájon a vár északi oldalához közel levő házak la-
kóit s az utczán arra felé járó kelmeket a várbeli
jött vészölvések és kiabálások zaja zavará meg
nyugalmaikban. Az egyik börtönből több rab szö-
keési kísérletet tett. Daczára annak, hogy az eber-
ör-éleg korán észrevéve a jó szándékot, mégis si-
került háromnak a kitört rostélyu ablakon át a
bástya alá menekülni, ahonnan a Tisza felé lo-
ugráltak. A vészölvése gyorsan összefutott a
katonaság azonban sarkukban volt s kettőt a bástya
alatt egy árokban, a harmadikat pedig állítólag a
rég várműépület egy színpadon csaptak meg. Ut-
dőzés közben a katonák néhány külső csavargóra
is akadáltak s egy fűt alatt ezeket is bevitték. A
foglyok állítólag a oszmákokról leszedett patkók-
kal ásták ki az ablak vasrostélyait. A menekülői
szándékozók ketteje — így beszélük — a 49-iki
honvédtisztek gyilkosai lettek volna, a harmadik
váltait pedig csak vagy 30 rablás és rablógyilkos-
ság vádjá terheli.

* **Nem régen** egy Szombathelyhez kö-
zellező faluban történt, hogy egy ottani földmí-
ves, ki különben nem ellensége a gondzú bornak,
megunván az életet, fogott egy kötelet, felment a
padlásra s a létrát maga után huzta. A család tag-
jai öngyilkos szándékát észrevéve, segélyért ki-
áltottak. A lárma átfutott a szomszéd korcsmá-
ros is, s megtudván a lárma okát, mivel létra nem
volt, csak egy kiállított fal a padlásra: „komám,
édes komám, friss borom érkezett!“ — „Micsoda?
friss bor! az már más!“ — szólt a koma a padlásra s
lebozsátlan a létrát, szépen átbálgatott a korcs-
mába, hol másnap estig vizsgáta a bor frissesé-
gét. Becsüpett ugyan, de öngyilkos nem lett.

Szinkör. Szombat, aug. 20-án 3. bérlet 6.
számban itt harmadszor adatik: „Troupmann
János vagy: a pantini hétszoros borzasztó gyil-
kosság.“ Legujabb történeti életkép a jelenkor-
ból 4 szak. 9 képpel írta: Thalbot.

Az „Alföld“ magántávürgönye.

**Páris, aug. 19. (Hivatalos
sürgöny a főhadiszállásból.)**

**Részletek a 16-ki csatából. Lad-
mirault hadteste, mely a jobb
szárnyat képezé, megsemmisített
egy porosz uhlánus-ezredet, zász-
lókat is foglaltak el. Fényes lo-
vassági harc, melynél Legrand
tábornok megöltetett. Porosz
résről Döriny és Vedele tábor-
nokok elesetek. Greuter és Rauch-
mann megsebesültek. Azt is ál-
lították mint bizonyosat, hogy Al-
bert herczeg lovassági parancs-
nok szintén megöltetett. Az éj be-
álltával urai voltunk az ellensé-
ges hadállásoknak.**

Iravelotté mellett, 16-án a hátrvéd ke-
rült útközetbe, melyben 150,000 ember
vett részt.

Berlin, aug. 18. Rügen sziget-
nél tengeri útközet négy franczia pánczé-
los fregatteal. Veszteségünk nincs.

A nemzetközi segélyegylet ja-
vára vasárnap f. hó 21-én d. u. 5 órakor dr. Kron-
stein V. ur a kereskedelmi ifjak egyletének helyi-

ségében (ötpaccsirta utca Daurer-féle ház.) a
nemzetközi segélyegylet javára fel-
olvasást fog tartani német nyel-
ven: „Az emberi cselekvőség és törekvések egye-
temlegességéről.“

Belépti díj személyenkint 1 frt. Az egylet
tagjai felét fizetik. Jegyek váltatók Bettelheim
testvérek könyvkereskedésében.

A kereskedelmi ifjak egylete a helyiséget, a
ozél iránti tekintetből ingyen engedi át.

Meghívás.

minden iparos és munkáshoz!

A helybeli „Általános munkás-egylet“ kivé-
tel nélkül hi meg mindenkit ma (aug. 20.) tar-
tandó rendkívüli közgyűlésére, melyen is — a
működését nemokára megkezdendő általános
„munkás-beteg- és rokkantsegélyző
egylet“ alapszabályai vitatandók meg — és e
rokkant- és beteg-egylet ügyeit előltesse intéző
bizottmány feladatát meg. — Az öszeirakozá-
sok ebbe, s új tagok felvétele az „Általános mun-
kás-egyletbe“ folytattni fog. — A beteg- és rok-
kant-egylet tagja lehet férfi és nő, nemest- és val-
laskülönbség nélkül. Fölhívatik tehát minden em-
berbarát a nemes ügyet pártolni, s az egyleti helyi-
ségben Eötvösutca „Petőfi“-hez czimzett munkás-
egyleti helyiségünkben ma d. u. 3 órára nagy
számmal megjelenni. Aradi munkások! Vetköz-
zettek le már valahára a folytonos károtoakra való
résztvételesség fagyos kérgét! Adjátok már jólét,
hogy ügyünk — közös ügyeteknek derék bajnokai
tudtak lenni! Siessetek egyesített erővel a közös
pártolása s előmozdítására! Egyesüljünk! Össz-
pontosított erővel siessünk egymás jólétét bisto-
sítani a nyomor és inség ellen! Föl testvérek!
Egyesült erővel biztos a siker!

Aradon, aug. 20. 1870.

Testvéri üdvözléssel az
„Általános munkás-egylet“ választmánya.

Meghaltak Aradon.

Aug. 12-től aug. 19-ig:

Belváros: Nikolits Helena, 53 év. g. n.
e., szűrszabónő, tudósvész. — Szabó Luiza, 16 év.
rk., magánzó nő, házmű. — Rácz Olga, 1
év. rk., mézszáros l. b. b. — Német Katioza, 3
nap. rk., szakácsnő l. gyöngyű. — Czako István,
79 év. rk., oszmadia mester, agg-gyöngyű.

Pernyá vá: Huszko Ferenc, 1 év. rk.,
dajka fia, b. b. — Kis József, 11 hó. rk., nap-
számos fia. vörös-himlő. — Csikmász Anna, 1 év.
grk., földész l. vörös-himlő. — Horváth Zsu-
zanna, 70 év., napszámosnő, aggyészlő. —
Szabó Eliza, 9 hó. ref., napszámos l. göröcsk. —
Kovács Ferenc, 10 hó. rk., dajka fia, agylob. —
Markolt Borbála, 6 hó. rk., kőműves l. gyöngyű-
lés. — Földesi Károly, 9 hó. ref., varró nő fia,
göröcsk. — Csikós Mária, 7 hó. rk., szakácsnő
l. göröcsk.

Sarkad: Rayn Ferenc, 5 nap. rk., czi-
pész fia, rágás. — Popovits Verona 7 nap. g. n.
e., halász lánya, rágás. — Sirian Gyula,
3 év. g. n. e., völcsező fia, aszkór. — Tischler
Cecilia, 33 év. rk., kőművesnő, házmű. —
Rácz József, 8 hó. r. k. senész fia, göröcsk.

Marospart: Cseri Sándor, 17 év. ref.,
kovács, házmű.

Közzgazdaszat.

* **A magyar királyi sorsjegyek** kö-
lcsön mult szombatn eszköszölt első húzásánál
a nyeremény egy, a bécsi Pollak-czég által ma-
gyar megrendelő számára vett sorsjegyre esett, a
második nyereményt maga a kormány, a harm-
adikat Werndl fegyvergyáros nyerte meg. Kisor-
soltatott a következő 12 sorozat: 1298, 2166,
2173, 2436, 2536, 3031, 3142, 3662, 3994, 5561,
5811, 5962, ezeknek mindenike egyenkint 50
számmal huszot ki. A 8bb nyeremények követ-
kező számokra estek 250,000 frt az 1298 sorozat
40. számára: 25,000 frt az 5962 sor. 10 sz. 5000
frt a 2166 sor. 6 sz. 1000 — 1000 frt a 2436 sor.
36. sz., 3142 sor. 36. sz., 2436 sor. 1. sz. és a
8662 sor. 18. sz., 500 — 500 frt nyert: 5561 sor.
46. sz., 2536 sor. 29. sz., 2436 sor. 2. sz., 2436
sor. 29. sz., 2436 sor. 18. sz., 2536. sor. 25. sz.,
3536 sor. 2358, 3662 sor. 13. sz., 3031 sor. 22.
sz., 2436 sor. 31. sz., 5811 sor. 20. sz. 2536 sor. 2.
sz. és az 5561 sor. 44. sz. — A kihuzott sorszá-
m többi nyereményszámainak mindenike nyert 104
forintot.

A kihuzott számokra eső nyeremények hat
hónappal a húzás után az eredeti kötvények át-
adása mellett felvehetők: Budán a magy. kir.
központi pénztárnál, Bécsben a bécsi bankegy-
let, és a cs. kir. földhitelintézet pénztárnál, to-
vább a pesti, aradi, debreczeni, egri, győri, ka-
sai, pécsi, nyitrai, nagykárolyi, pozsonyi, soproni,
szatmári, szegedi, temesvári zombori, kolozsvári,
nagy-szebeni és brassói adóhivataloknál — Hor-
váth- és Szlavonországban: a zágrábi országos
főpénztárnál és az északi főjövődéki és adóhiva-
talnál. Fiumében: az ottani főjövődéki és adóhi-
vatalnál.

— A közöskölcsönről azon hirt hozzák a bécsi
lapok, hogy Lónyay az osztr. hitelintézettel, a
földhitelintézettel, Rothschild, Sina és Wodianer
házzal kötött 12 millió frt közös kölcsönt e hó vé-
geig tökéletesen legombolyítja, miután a consor-
tium az első részletet már aug. 8 kán elfogadma-
nyokban befizette és a másik két részletet 16-di-
kán és e hó végén átadja.

Anglia aratásáról a legujabb hírek
meglepőleg szólnak. A „Chamber of Agricultural
Journal“ szerint a buza, árpa és borsó átlag kö-
zép évi termését ad (előbb közölt jelentések és
ezek között a londoni Economist is azt mondták,
hogy buzában és árpában a rendes termés két
harmadát várhatni), a zab és paszuly azonban a
közép természetű jóval kevesebbet fizet. A déli ré-
szen az aratás be van végezve, és pedig kedvező
eredménnyel; a buza sokkal jobban fizet, mint
várni lehetett, a zab gyéren, a bab és borsó kö-

zépserűleg adja a szemét. Irlandban, hol rendszerint igen nedves időjárás van, az idei szokatlan szárazság csaknem minden szemese életben jó aratást eredményezett. Scotiában sem tett a szárazság kárt; a vetések aratás előttigen megjavultak. A répa szépen fejlődik és a burgonya semmi kívánni valót sem hagy.

Gabnaüzlet. Pest, aug. 18. Váslási kedv buzára néve csekély, forgalom csekély, árak alig tarták magukat a tegnapi árfolyamon.

Minden egyéb gabnánem változatlan. Eladott többek közt: búza tavalyi 300 m. 86 1/2 fns 6.—; 600 m. 86 fns 5.70; új 850 m. 87 fns 5.70; 500 m. 87 1/2 fns 5.80; 500 m. 78 fns 5.80; 550 m. 88 1/2 fns 5.10; 500 m. 86 fns 5.50; 2000 m. 86 fns 5.57 1/2; 400 m. 88 1/2 fns 5.95. Rossz 500 m. 80 fns 3.29; 400 m. 78—80 fns 3.20; 600 m. 78—80 fns 3.32 1/2. Árpa 1800 m. 72 fns 2.65; 1500 m. 72 fns 2.65.

Az aradi kereskedelmi és iparbank
ajánlja saját igérvényeit az 1864-ki sorsjegyek f. év szept. 1-én történendő húzásához, megvesse és elad mindennemű állam-, ipar- és sorsjegy-kötvényeket, arany- és ezüstpénzeket. — Mindennemű állam- és magán-sorsjegyek kölcsönös megálapodás szerinti részletfizetésére, a legelőnyösebb feltételek mellett adatnak el. (658—16)

A Lloydjegyzetek változatlanok.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről 1870. augusztus 19-én.
5% Metalliques . 56.— Hiteletköt. 251.50
Nemzeti kölcsön. 65.50 Váltó Londonra 125.—
1860. évi kölcsön 90.50 Esthat. 123.25
Bankrészevény. 687 Arany. 5.95
Napoleonkor 997.

A szerkesztésért felelős: **Bettelheim Vilmos.**

H I R D E T É S E K.

Aradi kereskedelmi és iparbank.

Van szerencsénk tudatni, miszerint pénzeket saját pénztári jegyeinkre — melyek Pesten és Bécsben is 1/2 % díj mellett visszafizethetnek — vagy betéti jegyek mellett

5% 8 napi felmondással

6% 30 „ „

6 1/2 % 90 „ „

további intézkedésig kamatoztatunk, váltókat leszámítolunk, értékpapírokra előlegezünk, állam- és iparpapírok adás vétését a bécsi és pesti árfolyam szerint eszközöljük, és mindennemű megbízásokat a legmegtérülőbb feltételek mellett teljesítünk.

Váltó osztályunkban mindennemű állam-, sorsjegy- és egyéb értékpapírok, arany és ezüst pénzek, idegen számlák megvételnek és eladatnak, valamint sorsjegyek részletfizetésre is eladatnak, miáltal még a kevésbé tehetősöknek is alkalom nyújtatik nemcsak csekély, alig érezhető részletfizetéssel tekintélyes tőke birtokába juthatni, hanem egyszersmind kilátása van szerencsés esetben már az első részlet befizetése után is nevezetes nyerevényben részesülhetni.

Áruosztályunk elfogad gabonát és mezei termeszterményeket raktározás és kölcsönre, valamint eladási megbízásokat a bel- és külföld nevezetesebb piacaira, nemkülönben

kölcsönöket

és előlegeket ad árukra, melyek a tulajdonos raktárában maradnak, s teljesíti végül megbízásként gabna- és termény bevásárlásokat a legelfogadhatóbb feltételek mellett. Kelt Aradon, 1870. évi május 15-én.

Az igazgatóság.

Az aradi „kereskedelmi és ipar-bank“ irodája a főtéren 41-ik szám alatt a banképületben létezik.

M É S Z.

Börgyárunk mellett ujonnan épült mészégető kemenczénkben a legjobbnak ismert

kapriorai és lalasinczi

mészkövekből tetszés szerinti mennyiségű meszet készítünk.

Azon helyzetben vagyunk, hogy azt köböl- vagy vámmázsa számra igen jutányos áron adhatjuk, s kívánatra az építőhelyre vagy a vaspályához elszállítjuk.

Nagyobb mennyiségű vételeknél jelentékeny árleszállítás engedtetik.

Utalványok börgyárunk irodájában, vagy magánál a mészégető kemenczénél is válthatók.

Winkler J. és fia.

Pályázat

a zsilvölgyi kincstári bányákban termelt kőszénnek bizonyítványilag kezelendő elárúsítására.

A zsilvölgyi kincstári bányákban termelendő kőszénnek kicsernyben elárúsítása és az e célra szükséges raktárak felállítása és kezelése bizományosoknak adatik át a következő feltételek alatt: A kincstár egy hónapra való szénkészletet hiteltelen ad a bizományosnak; a további megrendelések csak az árak készpénzbeli be-

küldésére teljesíthetnek. Az ár, melyen a bizományosok a kőszén adhatják, a kincstár határozza meg, és ezen árak egy részét fáradságuk jutalmául és kiadásai megtérítéséül a bizományosoknak engedi át.

A kincstár kötelezi magát, hogy ugyan azon helyiségben más raktárt sem maga nem nyit, sem más vállalkozó által nem nyit.

A bizományos köteles az egy havi szénfogyasztás értékének megfelelő biztosítékot letenni készpénzen vagy magyar állampapírokban, azoknak tőzsdei árfolyama szerint.

A bizományos köteles a hozzá intézett szállítmányt a vasuton átvenni, a szállítmányért járandó fuvarbért és egyéb szállítási költségeket kifizetni, a szénét saját költségén raktárba szállítani, ottan kezelni, a kincstár által meghatározott áron eladni.

A bizományos köteles mindenkor legalább egy félhavi fogyasztásnak megfelelő szénkészletet tartani raktárában és megrendelési újabb küldeményekre oly korán tenni meg a zsilvölgyibánya hivatalnál, hogy az új szállítmány megérkezéskéig, mielőtt a készlet megelfogyott volna.

Mindazok, kik a zsilvölgyi kincstári kőszén elárúsítását a fentebbi feltételek alatt bizományilag átvenni óhajtják, felszólítatnak ezennel, hogy ajánlataikat a folyó évi augusztus 31-ig a zsilvölgyi k. őszénbánya hivatalnak Petroszenyben, utolsó posta Vulkán, benyújtassák. Ezen ajánlatban határozottan megjelölendő:

- 1-ör. Azon város, vagy község, melynek szénkészletét ajánló ellátni óhajtja;
- 2-ör. Az egy havi szénfogyasztás valószínű mennyisége;
- 3-ör. Az ár, melyen a szénét vámmázsként ottan eladhatni reményli;
- 4-ör. A legközelebbi vasuti állomás;
- 5-ör. A raktár távolsága a vasuti állomástól;
- 6-ör. A vasuti fuvarbért Petroszenyől az illető vasuti állomásig illetőleg a vasuti távolság és a mázsánkénti fuvarbért az első erdélyi vasut tarifája szerint;
- 7-ör. Az átszállítás díjja a vasuti állomástól a raktárba;
- 8-ör. A díj, melyet ajánló a raktár kezeléséért igénybe venne;
- 9-ör. A biztosíték minősége, melyet ajánló letenni kész.

Egyszersmind kijelentendő az ajánlatban, hogy ajánló a fentebbi közölt feltételeket elfogadja, és a kötéendő szerződéshez szükséges bányajegy és illetékek költségét fedezni kész; ezeken kívül pedig az ajánlathoz az adandó biztosíték 10 % -ának megfelelő bányapénz csatolandó, mely összeg az ajánlat el nem fogadása esetében azonnal visszaküldetni fog; az elfogadás esetében pedig csak a biztosíték letétele után adatik vissza.

Kolozsvárt, 1870. augusztus 13-án.

A m. k. bányagazgatóság.

Arverési hirdetés.

A Török Gábor fősodótmeghaz ura, a Arad hely. Dezső-utca 351. sz. a. a fekvő 1175 négyzetöl torlított urtelekért a f. évi augusztus hó 9-én keltve volt 1-ös árveréskor az 1762 ft 50 krt. tevő becsár meg nem ígértelven, az esodóthitelezői választmányának 77/78. sz. határozatából f. évi szeptember hó 9-én a következő feltételek mellett fog s. k. Arad város teleknyvi irodájában 2-ik árverésnek kitétetni és pedig:

1-ör. Az Arad hely. Dezső-utca 351. h. sz. a. üres telek kikiáltási ár 1762 ft 50 kr. leand.

2-ör. Az árverés alatti csod ingulit jelen 2-ik árveréskor a becsáron alul, a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

3-ör. Az árverés vevőre nézve feltevént, a csodótmegre nézve azonban csak csodóthitelezői választmány utólagos jóvágya után lesz kötelező, mely e részben nap alatt határozand.

4-ör. Árverési aszandékok a vételi 10% tartoznak bányapénz letétlen.

5-ör. Vevő a vételár 1/2-át a letelest. 1/2-át az árverés napjától egy hónap, és 1/2-át három hónap alatt lesz kötelező törvényi alvást készpénzen letetni.

6-ör. Vevő az 1-ös részlet letételén után az általa megvett ingatlannak teljes birtokába lépéud ugyan, de csak a egész vételár pontos letétele után fog lelkönyvileg névőre átköteleztetni, melynek költségét az ő terhet képezetnek. Mely árverésre a venni aszandékok esenell meghívatnak.

Arad, 1870. évi aug. 18-án.

Remetel Fülöp,

hites ügyvéd csodótmeghaznak.

Árverési hirdetmény.

Sz. kir. Arad város törvényszékének 1870. évi február hó 22-ik napján 633. sz. a. kelt végzése alapján, ezenell közhírtéket, miszerint Brüll Lipót aradi lakos és felperesnek Szecserényi János aradi lakos és alperes ellen 165 ft 15 kr. kötelezetelése és törvényes járuléka erejéig, a utóbbi bírólág elfogult egy fektetóre kikiáltott két szövetelt bevont, rugany fedelű hintó; — egy másik ugyanolyan hintó és egy fektetóre lakirozott baír, a aradi áróna kertben és kész pénz felé mellett 1870. évi augusztus hó 31-ik napjának d. e. 9 órákor bírói árverésen adani fog.

Arad, aug. 18. 1870.

Frits Robert,

tanácsnok, mint törvényszék kikiáltott.

A városligetben

szombaton f. évi augusztus 20-án
Szent Istvánnapi

NÉPÜNNEP

NAGYSZERÜ TŰZJÁTÉK

fog tartatni, melyre a t. cz. közönséget tisztelettel meghívják a rendezők
Bartscht és Lechner.

Bementi díj 20 kr. — Katonák (altiszttől lefelé) és gyermekek 10 krt. fizetnek.

A tiszta jövedelem egy része a városligeti építkezésre fog fordíttatni. 843—2—2

Ház eladás.

Halász-utca 5. szám alatt fekvő, jó anyagból épült ház, mely két szoba, konyha, 300 akóra való pince, s egyéb helyiségekből áll, s mely 28 év óta korszerűen használtatik. — következőleg ily üzletre igen alkalmas, — szabad kézből eladó. — Bővebb értesítést ugyanott a háztulajdonostól nyerhetni. 823—4—4

839—2—3 Tudósítás.

Van szerencsém a nagyérdemű t. cz. közönségnek tiszteletteljesen jelenteni, hogy utazásomból ismét visszatértem. Ajánlván magamat, tisztelettel vagyok

Morgenstern A. H.,

fogorvos.

Főter, Todeschi ház.

Egy a világi területen Bánhegyen létező, gyönyörű fekvésű és a legjobb karban levő lak- és prsházal ellátott, minden adósságtól, valamint a tűz-délságtól is tökéletesen ment 7 1/2 hold nagyságúszőlő, az idei terméssel együtt, a tulajdonos előhaladt kora miatt, kedvező feltételek mellett eladó.

Körülmenyesb értesítést Aradon ifj. Steinitzer Józsefnél, avagy Gyorokon Steinitzer Farkasnál nyerhetni. 814—4—4

Ház eladás.

Dezső-utca 12 sz. a. ház, mely 3 szobából, pincéből, kamrából és a hozzá tartozó egy cath. hold nagyságu kertből áll, szabad kézből eladó. — Bővebb értesítést remény-utca 4. sz. a. szerkesztetni.

Aradi ipar- és népbank.

Az alóli igazgatóság tudatja a t. cz. közönséggel, miszerint a fentnevezett bank helyiségét a Schreyer-féle házból, a főtéren fekvő Kohn Károly-féle házba, a városház-utca szegletére áthelyezte. 836—3—3

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Ágrs község határában fekvő szőlők utáni egyéni váltásagtarozások alóliott jogbiztos által megálapíttatván, az összes ágrs és almási szőlő birtokosok és váltásagtkötelezettek ezennel figyelmeztetnek, hogy a váltásagtarozásuk után évenként 8 százálekre terjedő törlesztés fejében mihelyt a tartozási könyvecskék ki fognak szolgáltatni, az addig már lejárt részleteket egyszerre, a később lejárandókat pedig félvenként előlegesen a pankotai magy. kir. adópénztárba lefizetni tartoznak.

Figyelmeztetnek továbbá mindazon váltásagtkötelezettek, kik a törlesztés kedvezményével élni nem akarnak, s a váltásagtkötelet lefizetni készek, valamint azok, kik a váltásagfizetés helyett magát a szőlőbirtokot a jogosítottnak vissza bocsájtani hajlandók, miszerint ebbeli szándékukat nálam írásban f. 1870. évi szeptember hó 10-dik napjalg jelentsék be, mivel későbbi bejelentés el nem fogadtatik.

Aradon, 1870. évi aug. hó 18-án.

Bonts Döme,

jogbiztos.

Arverési hirdetés.

Aradmegye tek. Törvényszékének 1870. sz. a. kelt végzés folytán közhírtéket, miszerint néhai Gazsik Mátyás neje hagyatékához tartozó a pankotai 473. számú telekjegyzőkönyvben 409. sz. a. felvett és 1200 forintba becsült szellérháza 1870. évi szeptember hó 11-ik napjának d. e. 9. órákor Pankota községbányánál fogantatandó bírói árverésen becsáron vagy azon felül, következő feltételek mellett el fog adatni.

1-ör. Venni aszandékoz köteles a kikiáltási összeggel elfogadott 10 % -ot az árveréskor letenni.

2-ör. A legtöbbet ígérő a leütéskor a vételár egy harmadát a bányapénz betétszával letetzi, a másik harmadát a leütés

kor számítandó 3 hónap után, a harmadik harmadát a leütéstől pedig 6 hónap után az utóbbi részleteket 6 százálek kamattal a pankotai közgyám kezéhez lefizetni köteles.

3-ör. Az árverésre keltit ingatlan csak becsáron vagy azon felül adatik el és a jóváhagyás a tekintetes megyei törvény-széket illeti.

4-ör. Vevő leütés után azonnal a vett ingatlanbirtokába léphet, annak tulajdonát azonban csak az egész vételár letétele után a teleknyvi átíratás által nyerend.

5-ör. A birtok átruházási illetékét és az árverési költségeket egyedül a vevő a vételáron kívül viselni tartozik. Galsán augusztus 11. 1870.

Kelecsényi, t. esküdt.

Zongora raktár.

Alóliott ezennel tiszteletteljesen jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a főpiacson, a Wallfisch ezellőtt Gantner-féle ház első emeletében létező

zongora-raktára

nagy választéku és kitűnő műszereket a leghitelesebb gyárakból raktárban tart és ajánlja azokat a legolcsóbb árakon.

Nemkülönben ugyanott régi zongorák újakkal becsérletetnek, valamint mérsékelt ár mellett havonként kikölcsönözhetnek.

Stoll József zongorahangoló után ugyanott tudakozódhatni.

829—8* Ifj. Klein Mór.

Árlejtési hirdetmény.

A szemlaki ág. evang. egyház részéről folyó évi augusztus 28-án délután, következő építkezési munkák fognak szóbeli árlejtés utján kiadatni; és pedig:

Ácsmunka állással együtt, bádogos és aranyozó munkák, anyagok, 2675 o. é. forint kikiáltási ár mellett; mely munkák egészen csak szakembereknek s 5% bányapénz letétele mellett fognak kiadatni.

A tervezet és előmértékek Szemlakon az iskola épületében megtekinthetők.

Szemlak, 1870. aug. 11.

A szemlaki ág. ev. egyház

Presbyteriuma

Elveszett ló.

Dombegyházi pusztáról f. aug. 14-én este, egy a Gyulai szilaj ménesből vett szeg-sárga kancza ló megszökött. Az utba igazító kértetik ez iránt az Arad városi főkapitány, iságnál jelentést tenni, hol is illően meg fog jutalmaztatni.

Hirdetmény.

Békes-megyében kebelezett Gyula-városban egy 350 négyzetkivántató laktanya, 9 tiszt lak és iroda helyiség, valamint 50 m. való istalóából álló épület építkezése elhatározatván; és e szerint kiadandó rajz tervezetnek folyó 1870. évi november 1-ik napjalg Gyula-város tanácsához leendő beadására ezennel akként nyitatik pályázat, hogy a két legjobb s elfogadhatóbb tervt beadó közül az első 200 ft., a második 100 ft. fog jutalmaztatni.

A pályázni kívánók akár írásos, akár személyes megkérésrelett folytatn, az építendő laktanya megálapított terv vizslata Gyula város tanácsa által egész terjedelmében közöltetni fog.

Kelt Gyulán, 1870. július hó 24-én tartott városi képviselői közgyűléséből.

Kiadta: z.

Popovits Jusztn,

v. jegyző.